

Oponentský posudek bakalářské práce

Název práce: Život pod ochranným pláštěm Božím. Boží muka v 19. století – tehdejší zvyklosti a projevy lidové zbožnosti.

Autorka práce: Zdenka Paloušová

Vedoucí práce: doc. Michal Kaplánek, Th.D.

Oponent: Mgr. Ing. Zdeněk Demel, Th.D.

Formální stránka:

Práce má 38 stran textu a bohatý seznam použitých zdrojů: v oddíle „Literatura“ je uvedeno celkem 53 položek, ale ne na všechny je v práci odkazováno (chybí např. odkaz na tituly od: Cílek, V., Le Goff, J., Schaubert, V.-Schindler, H.M.). V oddíle „Archivní prameny“ jsou 2 tituly, v oddíle „Fond Muzea Jindřichohradecka, Jindřichův Hradec“ je uvedeno 6 položek a v oddíle „Internetové zdroje“ 5 položek. Mezi zdroji však chybí článek od J. Černého: Poutní kostely a kaple v českobudějovické diecézi..., in *Setkání – Aktuality*. České Budějovice, č. 8, 2001, s. 3, na který je odkazováno v pozn. 52. K práci je na 4 stranách připojeno 7 obrazových příloh. Pokud jde o poznámky pod čarou, byly by přehlednější, kdyby byly uváděny ve zkrácené formě. Navíc na str. 21 je podivně proveden odkaz na citovaný internetový zdroj: to, co je v pozn. 36, tvoří v citovaném článku pouze pozn. pod čarou. Občas se v textu vyskytují pravopisné chyby, ale jinak je úprava práce a její jazyková stránka dobrá.

Obsahová stránka:

Práce je rozvržena do 7 kapitol. V první autorka popisuje opory svého bádání. K těm lze vyslovit několik výhrad: když už (Úvod, s. 6) autorka učinila zmínku o spirituální teologii, mohla se opřít o relevantnější literaturu, než jsou rozhovory P. V. Kodeta (při vši úctě k němu!). Jako vhodný zdroj lze uvést např. knihu: P. Sheldrake. *Spiritualita a historie. Úvod do studia dějin a interpretace křesťanského duchovního života*. Brno : CDK, 2003. Podobně v pojednání o lidové zbožnosti (kap. 6) by bylo jistě přiměřenější použít pro její charakteristiku *Direktář o lidové zbožnosti a liturgii* od Kongregace pro bohoslužbu a svátosti (Kostelní Vydří : KN, 2007). V druhé kapitole autorka popisuje metody přístupu, ve třetí vymezuje zkoumaný prostor z hlediska religiozity, ve čtvrté popisuje situaci římskokatolické církve v 19. století, neboť se věnuje předmětu zkoumání právě v této době. Pátá kapitola věnuje pozornost katolické zbožnosti 19. stol., přičemž je jako její východisko nahlížena zbožnost baroka. Šestá kapitola pojednává o lidové zbožnosti: zde autorka zařadila i podkapitolu (6.1) „Lze uvažovat o spiritualitě mládeže v tomto období?“, která je úplně mimo kontext práce. Dále se v této kapitole autorka věnuje poutím v baroku a v 19. stol. V druhé jmenované podkapitole je na str. 27 nesrovnalost týkající se datace tradičních mariánských pobožností. Autorka uvádí, že „si už v polovině 18. století znovu získaly značnou oblibu“, ale jejich vznik se klade až do roku 1784, kdy se poprvé konaly po celý květen v kostele kamiliánů ve Ferrare, srov. K. Küppers. Wandlungsfähig. 200 Jahre Marien-Maiandacht. In *Gottesdienst* 8 (1984), s. 57-9. V sedmé kapitole se pak autorka zabývá samotnými božími mukami, které tvoří těžiště její práce. Nejprve si klade otázku „Proč lidé boží muka stavěli?“ (7.1). Zde je třeba doplnit, že to nebyl vždy projev lidové zbožnosti, ale někdy to bylo také z nařízení vrchnosti. Tak např. v době, kdy se stává opatem želivského kláštera Siard Falko (1661–1677), bylo poničeno mnoho soch, obrazů a náboženských památek. Proto tento opat ve svých Právech a artikulích z r. 1663 vydal rozkaz, aby před každou vsí a za ní do půl roku od vydání nařízení byla postavena „Boží muka“ s „celou pašijí“ (srov. B.V. Tajovský. *Siard Falko, opat želivský*. Praha : Dauphin, 2007, s. 110). Převážnou část 7. kapitoly pak tvoří popis božích muk ve vymezené oblasti jižních Čech. Jsou to: poutní kaple Panny Marie Pomocné v Rožmitále na Šumavě, poutní kaple sv. Anny a Bolestné Panny Marie ve Studenci

u Rožmberka n.V., boží muka v okolí Zlaté Koruny a pašijové kaple kolem poutního místa Římov. Autorka je představuje jako projev zbožnosti sledovaného období.

Závěr:

Předložená práce má velmi dobrou úroveň pokud jde o oblast hmotných památek, což však nelze říci o pasážích z oblasti spirituality a lidové zbožnosti. Ale i přes uvedené nedostatky doporučuji práci k obhajobě.

Zdeněk Šeruf

V Českých Budějovicích 30.4.2012